וכרכיש בה רישיה בי מדרשא אזל לגביה א"ל אילו א"ל קני כחמור מי קני דאיתמר קני כחמור [א]לא קנה א)את וחמור רב נחמן אמר [ב]קנה מחצה ורב המנונא אמר לא אמר כלום ורב ששת אמר קנה הכל אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא רבי יוסי אומר אין לך מר בקישות אלא פנימי שבו לפיכך כשהוא תורם מוסיף על החיצון שבו ותורם אמאי את וחמור הוא שאני התם דמדאורייתא תרומה מעלייתא היא ב)דאמר רבי אילעא מנין לתורם מן הרע על היפה שתרומתו תרומה שנאמר [1]ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו ואם אינו קדוש נשיאות חטא למה מכאן לתורם מן הרע על היפה שתרומתו תרומה אמר ליה רב מרדכי לרב אשי מתיב רב אויא תיובתא ג)מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולכן מקודשות לי בכלכלה זאת וקבלה אחת מהן ע"י כולן אמרו חכמים [ג]אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאין מקודשות הא נכריות מקודשות [ד]ואמאי את וחמור היא אמר ליה היינו ד)דחזאי רב הונא בר אויא בחלמא דמותיב רב אויא תיובתא לאו מי אוקימנא [ה]דאמר הראויה מכם לביאה תתקדש לי ההוא דאמר לה לדביתהו נכסיי ליך ולבניך אמר רב יוסף [ו]קנתה מחצה ואמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא ה)רבי אומר [2]והיתה לאהרן ולבניו °[ז]מחצה לאהרן מחצה לבניו אמר ליה אביי בשלמא התם אהרן בר חלוקה הוא להכי פרט ביה רחמנא למשקל פלגא אשה לאו בת ירושה היא דיה שתטול כאחד מן הבנים איני והא עובדא הוה בנהרדעא ואגביה שמואל פלגא בטבריא ואגביה רבי יוחנן פלגא ותו כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר [ח]ההוא דמי כלילא דשדו דבי מלכא אאבולי ואאיסטרוגי אמר רבי ניתבו אבולי פלגא ואיסטרוגי פלגא הכי השתא התם מעיקרא כי הוו כתבי אבולי הוו כתבי ואיסטרוגי הוו מסייעי בהדייהו וידע מלכא דהוו קא מסייעי השתא ו)[מאי דקא כתבי] אאבולי ואאיסטרוגי למימרא דהני פלגא והני פלגא מתיב רבי זירא [ט]האומר הרי עלי מנחה מאה עשרון להביא בשני כלים מביא ששים בכלי אחד וארבעים בכלי אחד

ואם

רש"י

וכרכיש. הודה לדבריי: **קני כחמור מי קנה.** כמו שהחמור לא קנה כן הוא לא קנה הכא נמי כי היכי דבנים העתידים לבא בעולם לא קנו איהו נמי לא קנה: **את וחמור.** את ובהמה זו תקנו נכסיי: **קנה מחצה.** דהכי אמר ליה אתה וחמור תקנו שניכם הוא מחצה ואתה מחצה ולא אבד האיש חלקו בשביל החמור שלא תלאן זה בזה: **לא קנה ולא כלום.** דכיון דקנין אחד שיתף שניהם לא נגמרה בדעתו להקנות לזה בלא זה כלום וכיון דחמור לא קנה איהו נמי לא קנה: **רב ששת אמר קנה הכל.** אדם יודע שאין חמור קונה וגמר בדעתו שמי שיוכל לקנות משניהם יקנה: **כשהוא תורם.** קישות אחד מחמשים איכא למיחש דלמא איכא מר בפנימי שבזה טפי מאינך ואין כאן אחד מחמשים במתוק ונמצא תורם מן המר על המתוק הלכך כשהוא תורם מוסיף על המתוק כבילה מקישות אחרת ותורם קישות וכבילה על הארבעים ותשע ואיכא השתא מתוק בתרומה טובא ונמצא תורם מן המתוק על המתוק: **ואמאי את וחמור הוא.** שאמר קישות זה יהא תרומה על אלו וכיון דיש בה מר ומתוק כי היכי דמר לא חייל בה תרומה ולא מבטל שם טבל מן המ"ט הכי נמי המתוק לא יחול עליו שם תרומה אלא מאי אית (א) למימר המתוק קנה הכל ופטר מטבל את המ"ט ולעיל נמי את וחמור אף על גב דחמור לא קנה הוא קנה הכל כי היכי דהכא דמר לא קנה ומתוק קנה הכל: **ומשני שאני תרומה.** דמר נמי תרומה מעלייתא הוא כמתוק ואין כאן את וחמור ושניהן קונין זה כזה: **לא תשאו.** על התרומה חטא אם תרימו את חלבו מן היפה הא אם תרימו מן הרע תשאו עליו חטא שלא עשית מצוה מן המובחר: **נשיאות חטא למה.** אלא יחזור ויתרום מן היפה: **מעשה בחמש נשים.** בפ' האיש מקדש (והתם ז) מפרש לה רב שפיר אמר רב שמע מינה ממתניתין ארבעה ונקט בידיה תלת שמע מינה המקדש בפירות שביעית מקודשת וש"מ קדשה בגזל אינה מקודשת ואפילו בגזל דידה מדקתני שלהן היתה ושל שביעית היתה טעמא דשביעית דהפקר הוא הא דשאר שני שבוע לא וש"מ אשה נעשית שליח לחבירתה ואפי' במקום שנעשית לה צרה שהרי קבלה אחת על ידי כולן ונתקדשה היא וחברותיה בכלכלה זו ונעשו צרות זו לזו: **אין אחיות מקודשות.** דקדושין שאין מסורין לביאה לא הוו קדושין כלל ואפי' בחדא מינייהו: **ואמאי.** נכריות מקודשות והא את וחמור הוא הרי מקדש בכלכלה זו כולן חמש נכריות ואחיות וכי היכי דלאחיות לא קנו נכריות נמי לא יקנו אלא שמע מינה מה שיש בידו כח לקנות יקנה הכל כרב ששת: **היינו דחזאי רב הונא בר אויא בחלום.** ומשום דאמרת לי דמותיב רב אויא תיובתא נתקיים חלומי מיהו לאו קושיא הוא דלאו מי אוקימנא כו' בתמיה: **הראויה מכם.** ואין אחיות בכלל ואביי הוא דמוקי לה הכי בקדושין [נא:]. וקי"ל כרב נחמן דאמר דאת וחמור קנה מחצה והמזכה לעובר לכשתלד קנה כרב נחמן. בפירוש רבינו חננאל: **קני פלגא.** כנגד הבנים היא מחצה והם מחצה: **והיתה לאהרן וגו'.** בלחם הפנים כתיב אהרן זה כהן גדול מחצה לכהן גדול ומחצה למשמרת כהנים. והכי ברייתא במסכת יומא בפרק ראשון (דף יז:) דתנן התם גבי כהן גדול [יד.] מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש ותניא בגמרא [שם יז:] ונוטל חלה אחת משתי חלות של עצרת ארבע או חמש ממעשה לחם הפנים רבי אומר לעולם חמש שנאמר והיתה לאהרן ולבניו מחצה לאהרן ומחצה לבניו והתם [יח.] מפרש למה אינו נוטל שש דהאיכא י"ב חלות שתים מערכות שש המערכת. ומכאן אנו למדין דהמזכיר יחיד אצל מרובין לענין מתנה נוטל כנגד המרובין: **חלוקה הוא.** בכלל שאר כהנים אע"ג דלא גלי ביה קרא שלא כתב אהרן אלא והיתה לכהנים היה חולק עמהן: **דמי כלילא.** כתר מלכות: **דשדו בי קיסר.** הטילו על אלו לעשותה: **אבולי ואיסטרטיגי.** עשירים ושרים כדגרסינן (במגילה דף טו.) במרדכי והמן זה בא בפרוזבולי וזה בא בפרוזבוטי. נגידים ומלב פלשתים מתרגמינן איסטרטיגי (שמואל א יד מלכים א ד): **ואיסטרטיגי פלגא.** אע"ג דאבולי עשירים יותר: **אבולי הוו כתיבי.** בכתב של מלך ליתן הכל אלא שאיסטרטיגי מסייעי להו פורתא: **השתא דקא כתבי כו'.** להוסיף על מה שהיו רגילין ליתן נכתבו עתה: **מתיב ר' זירא.** לרב יוסף: **האומר הרי עלי מנחה מאה עשרון להביאם בשני כלים מביא ששים בכלי אחד ומ' בכלי אחד כו'.**

הרי

תוספות

רב נחמן אמר קנה מחצה. והלכתא כרב נחמן והא דאמר בפ"ב דקדושין (דף נא.) וליטעמיך אימא סיפא מעשה בחמש נשים כו' עד את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה לאו משום דהלכתא הכי אלא הכי בעי למימר ותקשה למאן דאמר לא קנה וכי היכי דלדידיה צריך לתרצה הכי נמי צריך לתרצה לרבא:

אין לך מר בקישות אלא פנימי שבו. תימה כיון דבכל קישואין הפנימי מר והחיצון מתוק למה לא יתרום מזה על זה והלא החיצון יפטור החיצון והפנימי יפטור הפנימי ולמה צריך להוסיף על החיצון ונראה לר"י דר' יוסי דהכא לא איירי בשכל הקישואין מרים אלא אותה שתורם נמצאת מרה וקאי אהא דתנן במסכת תרומות (בפ"ג משנה א) ומייתי לה בהאשה רבה (יבמות דף פט. ושם) התורם קישות ונמצאת מרה אבטיח ונמצא סרוח תרומה ויחזור ויתרום ור' יוסי פליג וסבר דאין צריך לחזור ולתרום אלא מוסיף מן החיצון על החיצון דאפי' אותה שנמצאת מרה אין החיצון מר כל כך שלא יהא עליו תורת אוכל והכי משמע בהדיא בירושלמי על ההיא משנה דהתורם קישות דקאמר בשלמא אבטיח ונמצא סרוח תרומה ויחזור ויתרום דספק גמור הוא אם היה סרוח בשעת הפרשה אם לאו אלא קישות ונמצאת מרה אמאי הוי תרומה הא ודאי דהיתה מרה גם בשעת הפרשה ולמה היא תרומה כלל ומשני עשאוה ספק אוכלין דאוכל גמור הוא מן התורה ולכך היא תרומה והכי נמי אמרינן הכא דמדאורייתא תרומה מעליא הוא אלא דקנסי ליה משום דהוה ליה למטעמיה[א] כדאמרי' בהאשה רבה (שם) ועשאוה ספק אוכל ולכך יחזור ויתרום ובתר הכי מייתי בירושלמי ההיא דר' יוסי דהכא דאין לך מר בקישות אלא פנימי שבו וקא בעי התם וכי בדבר שיכול ליבדק נחלקו ומשני על עיקר בדיקתה נחלקו דתנא קמא סבר יש מרירות הרבה בחיצון וראוי לעשותו ספק אוכלין ור' יוסי סבר אין בו מרירות כל כך ואין ראוי לעשותו ספק אוכלין ולכך לא יחזור ויתרום הרי משמע בהדיא דרבי יוסי פליג אמתניתין דהתורם קישות:

אם

מסורת הש"ס

א) [קדושין נא.], ב) לעיל פד: ב"מ נו. יבמות פט: קדושין מו: [תמורה ה.], ג) קדושין נ:, ד) [מנחות סז. פד: בכורות ה. נו.], ה) ע"ז י: סנהדרין כא. [יומא יז:], ו) רש"ל, ז) [קדושין נב.],

◆

תורה אור השלם

1 וְלֹא תִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא בַּהֲרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ וְאֶת קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תְחַלְּלוּ וְלֹא תָמוּתוּ: במדבר יח לב

2 וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וַאֲכָלֻהוּ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְיָ חָק עוֹלָם: ויקרא כד ט

◆

גליון הש"ס

גמרא מחצה לאהרן. עי' בפסקי מהרא"י סי' עב:

◆

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ואמאי וכו' אית לך למימר:

◆

מוסף רש"י

וכרכיש בה רישיה. הודה לדברי ונענע בראשו (נדה מב.). **ולא תשאו עליו חטא.** בהרימכם את חלבו לא תשאו חטא, הא אם תרימו את הרעה שבו תשאו חטא (קדושין מו:) שהתרומה תקדש כמו שהיא רע ואין תקנה להחליפה ולא לחזור ולתרום (לעיל פד:). **נשיאות חטא למה.** הא לא עבד ולא מידי, ויחזור ויתרום מן היפה (שם). **הא נכריות מקודשות ואמאי את וחמור היא.** נותן מתנות לנולד ולעובר שבמעי אמו שאינו קונה כלום, גם הנולד אינו קונה, שהרי לא הקנה לזה בלא זה, והכא נמי איכא חדא דלא חזיא ליה כלל (קדושין נא.). **והיתה לאהרן ולבניו.** בלחם הפנים כתיב, וכהן נוטל מחצה כדאמרינן בסדר יומא (יז:) ונוטל חלה אחת משתי חלות של עצרת וארבע או חמש ממעשה לחם הפנים, והתם מפרש דפלגא היא (ע"ז י:).

◆

מוסף תוספות

א. כלומר יפריש על מה שהוא מיניה וביה כדי שיטעום. תוס' יבמות פט.

◆

רבינו גרשום

קירקיש בה רישא. כלומר דהכי עיקר דלית חולק לטליא: אמר לו זהו הטעם דאילו אמר לו קנה כחמור. ממון שלי מי קני כחמור הא חמור לאו בר קניה הוא וכי היכי דחמור לא קנה איהו נמי לא קנה הכי נמי להיכא דאמר ליה זיל קני כחד מינייהו ואינהו לאו בני קניה נינהו דאכתי לא אתו לעלמא דקיימא לן המזכה לעובר לא קנה האי בר קשישא נמי לא קנה להכי דיטול לחודיה בלא דידהו ויחלוקו בשוה והיינו טעמא דלית ליה חולק: אי אמר ליה קני את וחמור רב נחמן אמר קנה מחצה. דהכי קאמר את דבר קנין את קנה חצי וחמור לאו בר קנין הוא אינו קונה: ורב המנונא אמר לא קנה ולא כלום. דדימה קנינו לחמור כלומר כי היכי דחמור לא קנה כלום הכי נמי את לא תהא קונה כלום: רב ששת אמר קנה הכל. הכי קסבר בשלמא חמור לאו בר קנין הוא ואינו קונה כלום אבל את דבר קנין את קנה הכל חלקו וחלק חמור: אמר רב ששת מנא אמינא לה. דקנה הכל: דתניא ר' יוסי אומר אין לך בקישות מר אלא פנימי שבתוכו לפיכך כשהוא תורם מוסיף על התרומה חצי קישות אחד בלבד הואיל ויש מר בתוכו ואינו כולו מתוק נמצא תורם מן

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פכ"ב מהל' מכירה הלכה יב סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רי סעיף ב:

כג ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

כד ג ד ה מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה ב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מא סעיף ג:

כה ו מיי' פי"א מהל' זכייה ומתנה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמז סעיף ה:

כו ז מיי' פ"ד מהלכות תמידין הלכה יד:

כז ח עי' בשו"ע חו"מ סי' קסג סעיף ו בהג"ה וסי' קמח סעיף ב בהג"ה מענין מסים:

כח ט מיי' פי"ז מהל' מעשה קרבנות הל"ו:

◆

רבינו גרשום (המשך)

הרע על היפה דאין ברירה לפיכך מוסיף עליו עוד חצי קישות כדי שיהא זה חצי חיצון במקום המר שבאותו קישות של תרומה דחשיב כאילו כולו מתוק. ואמאי מתוקנין לדבריך דאמרת את וחמור לא קנה כלום הכא נמי האי מר שבתוך קישות זה של תרומה כחמור הוא מה חמור אינו קונה האי מר נמי אינו פוטר כלום. ולימא כי היכי דהאי מר אינו פוטר כלום החיצון המתוק נמי לא פטר ולא תהא תרומה אלא מדקא מוסיף ותורם והוי תרומה אע"ג דיש מר בתוכה ש"מ דאת וחמור קנה הכל. ומשני לעולם אימא לך את וחמור לא קנה כלום והכא מאי טעמא מתוקנין בתוספת דמדאורייתא אפי' תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה כדר' אילעא וכו' אבל החמירו רבנן משום חביבת המצוה דלא יתרום אלא מן היפה על היפה ולא דמי כלום לאת וחמור: הא מותיב רב אויא תיובתא. דאת וחמור קנה הכל: וליקט איש אחד כלכלה של תאנים ושלהן. של נשים הללו היו תאנים: ושל שביעית היתה. דהפקר הוו וכל המחזיק בהפקר קנה להכי הוי יכול לקדש בהן: הא נכריות שהיו בין חמש נשים מקודשות. ואמאי מקודשות אפי' הנכריות והא את וחמור הוא כי היכי דאחיות לא הוי מקודשות (ביחד) לאותו איש הכי נמי נכריות לא ליהוי מקודשות אלא ש"מ מדמקודשות נינהו ש"מ דאת וחמור קני הכל ותיובתא דר' המנונא: אמר ליה היינו דחזאי לרב אויא אמש בחלום. משום דמשתעי השתא במאי דאותיב רב אויא. ולא אוקימנא בהא דמשום הכי נכריות מקודשות כגון דאמר הראויה מכם לביאה תתקדש למעוטי אחיות דאינן ראויות לו לביאה דלא דמיין לאת וחמור דלא קנה הכל דמגו דחמור לא קנה איהו נמי לא קנה: ר' אומר והיתה לאהרן ולבניו. גבי לחם הפנים כתיב דמצי למכתב והיתה לכהנים והיה נוטל אהרן כאחד מבניו אלא מדגלי ביה קרא והיתה לאהרן ש"מ לטפויי מילתא הוא דמחצה לאהרן ומחצה לבניו: אבל האי איתתא לאו בת חלוקה. לירת עם בניו השתא דקאמר נכסיי לך ולבניך דיה שתטול כאחד מבניה דלא שקלא פלגא. והא הוה עובדא דאמר לה ש"מ נכסיי לך ולבניך ואגבי שמואל פלגא לאתתא: אבולי ואסטרטיגי. שהשליך על בני העיר ועל בני חצר סתם שיקנו לו כתר. אבולי בני העיר. אסטרטיגי חצרנים. ואמר רבי ניתבו אבולי פלגא ואסטרטיגי פלגא ה"נ לגבי הא אתתא מאי שנא: מי דמי התם. גבי אבולי ואסטרטיגי מעיקרא אבולי לחודייהו שהן עשירים הוי כתיבי ליתן המס ואסטרטיגי סיוע במקצת בעלמא הוו מסייעי בהדייהו השתא וכו': ששים בכלי אחד. דהכי דינא דקי"ל